

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΦΡΟΝΤΙΔΑ. ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ. ΙΣΟΤΗΤΑ.
www.hamogelo.gr

Ο 10ΧΡΟΝΟΣ ΙΔΡΥΤΗΣ ΜΑΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Όλοι ξέρουμε, συζητάμε για
κάτι παιδιά στους δρόμους
που τους λείπει το χαμόγελο.
Τους λείπει το χαμόγελο
γιατί δεν έχουν λεφτά, δεν
έχουν παιχνίδια, δεν έχουν
φαΐ και μερικά δεν έχουν
καν γονείς. Σκεφτήστε λοιπόν
κι αφήστε τα λόγια ας
ενωθούμε κι ας δώσουμε
ότι μπορούμε στα φτωχά:
αλβανάκια, ασπρά και μαύρα
όλα παιδιά είναι και αξίζουν
ένα χαμόγελο. Αυτός ο σύλλογος
θα λέγεται: ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ. Ελάτε λοιπόν
να βοηθήσουμε αν ενωθούμε
όλοι θα τα καταφέρουμε.
Ανδρέας Γιαννόπουλος

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΚΦΟΒΙΖΕΙ...

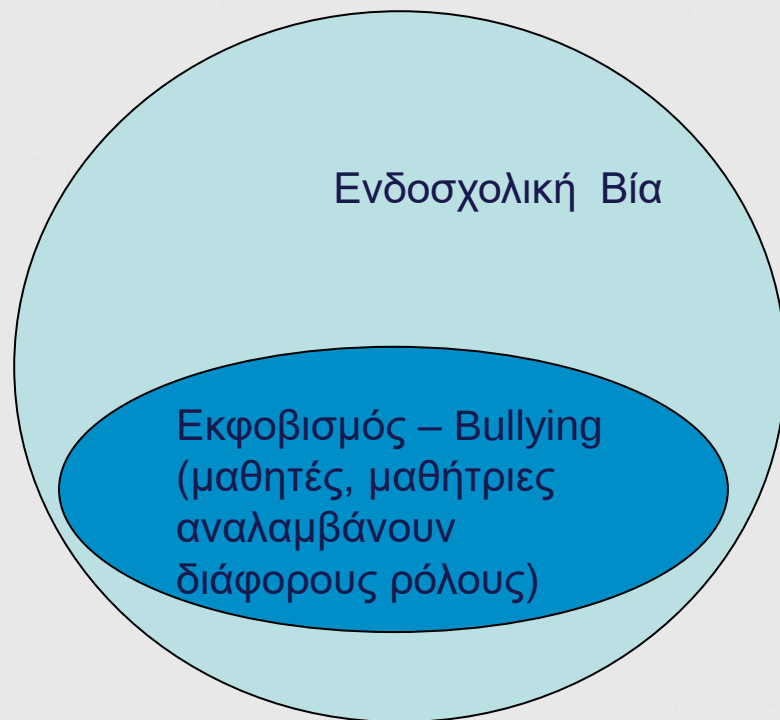
ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΑ

- Μαθητές ΣΤ' Δημοτικού σπρώχνουν από την σκάλα μαθήτριά Β' Δημοτικού, με αποτέλεσμα σοβαρό τραυματισμό της - ΠΗΓΗ: <http://offsite.com.cy/11chroni-esproxan-7chroni-apo-ti-skala-tou-scholiou/>
- 12χρονος προπηλακίζεται και ξυλοκοπείται από συμμαθητές του σε στάση λεωφορείου - ΠΗΓΗ: http://www.star.gr/Pages/Ellada.aspx?art=300019&artTitle=trikala_ekanan_bullying_se_12chrono_symmathiti_to_us_archisan_na_ton_chtypoun_se_stasi_leoforeiou
- Νέος αυτοκτονεί λόγω διασυρμού και ξυλοδαρμού από συνομηλίκους του - ΠΗΓΗ: <http://www.thebest.gr/news/index/viewStory/316719>

Είναι περιστατικά εκφοβισμού;;;

Ενδοσχολική Βία, εκφοβισμός και πείραγμα

Πείραγμα – Σύγκρουση
για στιγμή ανάμεσα
σε δύο παιδιά

Έχουν γίνει πολλά προγράμματα ενημέρωσης σε γονείς, εκπαιδευτικούς και παιδιά. Ωστόσο, υπάρχει ακόμα μια τάση, να γενικοποιούνται όλες οι συμπεριφορές ανάμεσα σε παιδιά και να ονομάζονται σχολικός εκφοβισμός (bullying), χάνοντας με αυτό τον τρόπο ο ορισμός την πραγματική του έννοια.

Ενδοσχολική Βία – Εκφοβισμός (Bullying)

Η *Ενδοσχολική Βία (school violence)* είναι ένα υποσύνολο της βίας που εκδηλώνεται στο σχολικό περιβάλλον (Andershed et. al., 2001; Samivalli and Nieminen, 2002).

Ένας μαθητής/μία μαθήτρια είναι θύμα εκφοβισμού όταν επανειλημμένα και συστηματικά δέχεται βία από έναν ή περισσότερους συμμαθητές του. Η βία μπορεί να είναι *σωματική, λεκτική, συναισθηματική, σεξουαλική ή/και διαδικτυακή* (Olweus, 1973, 1991).

Για να θεωρηθεί εκφοβισμός (Bullying) μια συμπεριφορά πρέπει να έχει τέσσερα χαρακτηριστικά :

- Να γίνεται συστηματικά
- Να γίνεται από πρόθεση
- Να έχει στόχο να πληγώσει κάποιον
- Να υπάρχει ανισορροπία δύναμης των ατόμων που εμπλέκονται (Olweus, 1973, 1991; Smith, 1991).

Εκφοβισμός

Οι συμπεριφορές εκφοβισμού μπορούν να περιλαμβάνουν (Farrington, 2011):

- Σωματική Βία
- Λεκτική Βία
- Ψυχολογική επίθεση ή εξευτελισμό, που έχει σαν στόχο τον φόβο, το άγχος και το να βλάψει το άλλο άτομο
- Διάδοση φημών
- Εξευτελιστικά σχόλια
- Απομόνωση και αποκλεισμό από δραστηριότητες

Αυτές οι συμπεριφορές γίνονται συστηματικά και για μεγάλο χρονικό διάστημα από μαθητή/ες που φαίνεται /ονται δυνατότερος/οι και πιο εξουσιαστικός/οι, έναντι ενός μαθητή /μιας μαθήτριας με διαφορετικά χαρακτηριστικά (Farrington, 2011).

ΔΙΕΘΝΗ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- το **55%** των παιδιών στην Ευρώπη που έχουν εκφοβιστεί υποστηρίζουν ότι ως συνέπεια βιώνουν συμπτώματα κατάθλιψης με περισσότερο από το 1/3 των παιδιών να υποστηρίζουν ότι έκαναν κακό στον εαυτό τους ή σκέφτηκαν να αυτοκτονήσουν
- το **34%** των ενηλίκων θεωρούν το bullying ως μια φυσιολογική πτυχή της ανάπτυξης ενός παιδιού.
(Βρετανικός οργανισμός BeatBullying)
- Το **28%** των μαθητών 6-12 ετών στις Η.Π.Α. έχουν υποστεί bullying
- Το **70.6%** των μαθητών δηλώνουν πως έχουν δει περιστατικά bullying στο σχολείο τους
- Μόνο σε ποσοστό **20 - 30%** των μαθητών που υφίστανται bullying ενημερώνουν κάποιον ενήλικα (Η.Π.Α. www.stopbullying.gov)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

- **34,69% των μαθητών έχει βιώσει εκφοβισμό**
(Πανελλήνια έρευνα από Το Παρατηρητήριο για την Πρόληψη της Σχολικής Βίας και Εκφοβισμού στην Ελλάδα, 2013).
- **31,98% των παιδιών έχει βιώσει εκφοβισμό, είτε κατ' επανάληψη, είτε περιορισμένες φορές**
(Ευρωπαϊκή Έρευνα «Το Χαμόγελο του Παιδιού», 2012).
- **6,3% των εφήβων δέχεται διαδικτυακό εκφοβισμό σε διάστημα 4 μηνών και σε ποσοστό 3,6% δηλώνουν ότι έγιναν δράστες**
(1ο Επιστημονικό Συνέδριο κατά του Σχολικού Εκφοβισμού, 2014).

Η Ελλάδα βρίσκεται στις 4 πρώτες χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που εμπλέκονται σε περιστατικά εκφοβισμού μαζί με τη Λιθουανία, Εσθονία και Λετονία.
(Ευρωπαϊκή Έρευνα «Το Χαμόγελο του Παιδιού» 2012)

Συνέπειες Εκφοβισμού (Bullying)

Ο Εκφοβισμός (Bullying), είτε από την πλευρά του θύματος, είτε από την πλευρά του θύτη, συνδέεται με την εμφάνιση δυσκολιών στην ομαλή ανάπτυξη των παιδιών:

- Καταθλιπτική συμπτωματολογία (Bosworth, Espelage, & Simon, 1999; Van der Wal, De Wit, & Hirasing, 2003)
- Εμφάνιση ψυχιατρικών συμπτωμάτων (Kumpulainen, Rasanen, and Henttonen ,1999)
- Ψυχοκοινωνικές δυσκολίες (Sourander, Helstela, Helenious, and Piha, 2000)
- Μελαγχολική διάθεση και αίσθηση ανασφάλειας στο σχολείο (Glew, Fan, Katon, Rivara, and Kernic, 2005)
- Διατροφικές δυσκολίες και αυτοκτονικές τάσεις (Kim, Koh, and Leventhal, 2005)
- Ψυχοσωματικές δυσκολίες και υψηλότερα επίπεδα άγχους (Due et al., 2005; Bond, Carlin, Thomas, Rubin, and Patton, 2001)

Παιδί που εκφοβίζει

- Μπορεί να είναι ηγετική φυσιογνωμία και δημοφιλής στο σχολείο.
 - Αυτή η δημοτικότητα του/της ωστόσο, συστηματικά μπορεί να περιορίζεται και να είναι αρνητική λόγω της κακής συμπεριφοράς απέναντι στους συμμαθητές του.
 - Μπορεί να έχει ανεπτυγμένες κοινωνικές δεξιότητες.
 - Μπορεί να έχει περιορισμένες δεξιότητες ενσυναίσθησης.
 - Μπορεί να παρουσιάζει προβλήματα στο συναίσθημα του/της και στην διαχείριση αυτού.
 - Μπορεί να παρουσιάζει δυσκολίες στην κατανόηση κανόνων και ορίων.
 - Μπορεί και στην καθημερινότητά του/της να εμφανίζει επιθετική συμπεριφορά.
- (Caravita & Blasio, 2009; Poyhoven, Juvonen & Salmivalli, 2010).

Παιδί που εκφοβίζεται

Δύο είδη «θυμάτων» (Salmivalli & Nieminen, 2002):

- Τα επιθετικά θύματα, όπου μπορούν να είναι και θύματα και δράστες
- Τα παθητικά θύματα
- *Πλειοψηφία: Τα παθητικά «θύματα»* (Reijntjes et. al., 2010)
 - εσωτερικεύουν τα συναισθήματά τους
 - δυσκολεύονται να προσαρμοστούν
 - νιώθουν πιο μοναχικά
 - έχουν χαμηλότερη αυτοπεποίθηση
 - εμφανίζουν παραπάνω άγχος (πιθανόν κλαίνει πιο εύκολα)

Υποστηρίζεται πως η θυματοποίηση σε μικρή ηλικία, μπορεί να σηματοδοτεί και μελλοντικές δυσκολίες προσαρμογής (Hanish & Guerra, 2000).

Παιδί που παρατηρεί

Οι παρατηρητές έχουν πολύ σημαντικό ρόλο στο φαινόμενο του εκφοβισμού. Ανάλογα με τον ρόλο που διαδραματίζουν, μπορούν να σταματήσουν ένα περιστατικό εκφοβισμού ή να ενισχύσουν την εκδήλωση και συντήρησή του.

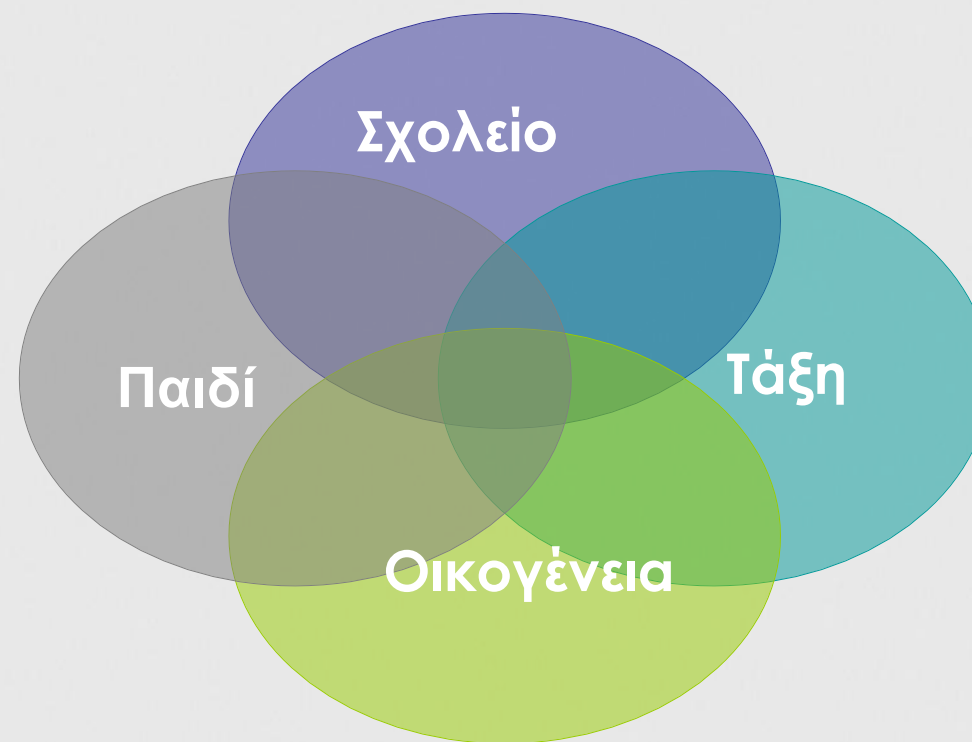
ΤΡΕΙΣ ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΩΝ (Salmivalli et. al., 1996; Karna, Voeten & Poskiparta, 2010):

- Αυτοί που ενισχύουν το άτομο που εκφοβίζει (reinforcers)
- Αυτοί που παραμένουν αμέτοχοι (outsiders)
- Αυτοί που υποστηρίζουν το άτομο που εκφοβίζεται (defenders)

Σε σχολεία όπου οι παρατηρητές ενισχύουν, είτε χωρίς να αντιδρούν, είτε με το να υποστηρίζουν το παιδί που εκφοβίζει, έχει παρατηρηθεί πως υπάρχουν πιο συχνά και πιο έντονα περιστατικά εκφοβισμού (Thornberg, et. Al., 2012), καθώς είναι και διαφορετικό το κλίμα της τάξης απέναντι στο φαινόμενο του εκφοβισμού (Karna, Voeten & Poskiparta, 2010).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΠΟΛΛΑ ΕΠΙΠΕΔΑ

Σχολείο

- Ξεκάθαρη πολιτική του σχολείου
- Ορισμός υπεύθυνου για το φαινόμενο
- Ενημέρωση με εκδηλώσεις
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
- Έρευνα
- Αξιολόγηση της επιτήρησης των παιδιών
- Συναντήσεις Εκπαιδευτικών
- Συνεργασία με φορείς & οργανώσεις
- Ψυχαγωγία, Τέχνη, Επαφή, Επικοινωνία μεταξύ των παιδιών

Τάξη

- Ενημέρωση των παιδιών για το φαινόμενο (αξιοποίηση της λογοτεχνίας και της τέχνης , αφηγήσεις, παιχνίδια ρόλων, η δραματοποίηση, η προβολή βίντεο, χρήση των νέων τεχνολογιών)
- Ενημέρωση για κανόνες του σχολείου
- Ευαισθητοποίηση /Ενσυναίσθηση
- Σχολική Διαμεσολάβηση
- Ομάδες Παιδιών
- Καταγραφή συμπεριφορών που προβληματίζουν (λεπτομερής καταγραφή και όχι ερμηνεία)

Βιβλιογραφία

- Andershed, H., Kerr, M. & Stattin, H. (2001). Bullying in School and Violence on the Streets: Are the Same People Involved? Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention, Vol 2, pp 31-49
- Bond, L., Carlin, J.B., Thomas, L., Rubin, K., & Patton, G. (2001). Does bullying cause emotional problems? A prospective study of young teenagers. British Medical Journal, 323, 480–484
- Bosworth, K., Espelage, D. L., & Simon, T. R. (1999). Factors associated with bullying behavior in middle school students. Journal of Early Adolescence, 19, 341–362
- Byron Review. Children and New Technology (2008). *Safer children in a digital world. The report of the Byron review.* Ανακτήθηκε στις 22 Αυγούστου 2019 από <https://www.iwf.org.uk/sites/default/files/inline-files/Safer%20Children%20in%20a%20Digital%20World%20report.pdf>
- Caravita, S.C.S & Blasio, P. D. (2009). Unique and Interactive Effects of Empathy and Social Status on Involvement in Bullying. Social Development, 18 (1)
- Due, P., Holstein, B.E., Lynch, J., Diderichsen, F., Gabhain, S.N., Scheidt, P., Currie, C. & Health Behaviour in School-Aged Children Bullying Working Group. (2005). Bullying and symptoms among school-aged children: international comparative cross sectional study in 28 countries. European Journal of Public Health, 15, 128–132

Βιβλιογραφία

- Farrington, D.P. & Ttofi, M. M. (2011). Bullying as a predictor of offending, violence and later life outcomes. *Criminal Behaviour and Mental Health* 21: 90–98
- Glew, G.M., Fan, M.Y., Katon, W., Rivara, F.P., & Kernic, M.A. (2005). Bullying, psychosocial adjustment, and academic performance in elementary school. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 159, 1026–1031
- Hanish, L. D., & Guerra, N. G. (2000). Predictors of peer victimization among urban youth. *Social Development*, 9, 521–543
- Kärnä, A., Voeten, M. & Poskiparta (2010). Vulnerable Children in Varying Classroom Contexts Bystanders' Behaviors Moderate the Effects of Risk Factors on Victimization. *Merrill-Palmer Quarterly*, 56(3), 261-282
- Kim, Y.S., Koh, Y-J., & Leventhal, B. (2005). School bullying and suicidal risk in Korean middle school students. *Pediatrics*, 115, 357–363
- Kumpulainen, K., Rasanen, E., & Henttonen, I. (1999). Children involved in bullying: Psychological Disturbance and the persistence of the involvement. *Child Abuse & Neglect*, 23, 1253–1262
- Martin, H. (2008). *Τα όρια στη συμπεριφορά των παιδιών. Θετικοί τρόποι διαπαιδαγώγησης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- NSPCC (2016). *Positive parenting*. Ανακτήθηκε στις 21 Αυγούστου 2019 από <https://learning.nspcc.org.uk/media/1195/positive-parenting.pdf>

Βιβλιογραφία

- Olweus D. (1991). Bully/victim problems among schoolchildren: basic facts and effects of a school based intervention program. In: Pepler D, Rubin K, editors. The development and treatment of childhood aggression. Hillsdale, NJ: Erlbaum. p 411–448
- Παπαχριστόπουλος, Ν., Σαμαρτζή, Κ. (2009). Οικογένεια και νέες μορφές γονεϊκότητας. Ορportuna, Πάτρα.
- Σιδέρης, Ν. (2009). Τα παιδιά δε θέλουν ψυχολόγο. Γονείς θέλουν. Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.
- Αγοραστός, Δ. (2014). Τρόποι Διαπαιδαγώγησης: Ένας Οδηγός για Γονείς. Ψυχολογείν, Αθήνα
- Pöyhönen, V., Juvonen, J., & Salmivalli, C. (2010). What does it take to stand up for the victim of bullying?: The interplay between personal and social factors. Merrill-Palmer Quarterly, 56, 143–163
- Reijntjes, A., Kamphuis, J. H. Prinzie, P., & Telch, M.J. (2010). Peer victimization and internalizing problems in children: A meta-analysis of longitudinal studies, Child Abuse & Neglect, 244-252
- Salmivalli, C. & Nieminen, E. (2002). Proactive and Reactive Aggression Among School Bullies, Victims, and Bully-Victims. Aggressive Behavior, 28, 30–44
- Sourander, A., Helstela, L., Helenius, H., & Piha, J. (2000). Persistence of bullying from childhood to adolescence: A longitudinal 8-year follow-up study. Child Abuse and Neglect, 24, 873–881
- Smith PK. (1991). The silent nightmare: bullying and victimization in school peer groups. Psychologist 4: 243–248

ΧΡΗΣΙΜΑ LINKS

Ευρωπαϊκή Καμπάνια για τον Εκφοβισμό www.e-abc.eu

- Διαδραστικό Εκπαιδευτικό Εργαλείο
- Επιστημονικά Άρθρα και Έρευνες
- Ειδησεογραφία

Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά του Σχολικού Εκφοβισμού www.antibullying.eu

- Οδηγός Καλών πρακτικών
- Εφαρμογή Smart Phones
- Ευρωπαϊκές πολιτικές
- Bullying Diaries

Το Πρόγραμμα

- **Protecting Enhancing Participating Educating Informing – Pr.E.P.E.I.** έχει ως στόχο τη διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου για την κατανόηση και την παρέμβαση στο φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού.
- Αποτελεί συνεργασία 6 φορέων από διαφορετικές χώρες: Baobab Association (**Ισπανία**), Το Χαμόγελο του Παιδιού (**Ελλάδα**), Ελληνογερμανική Αγωγή (**Ελλάδα**), NADJA (**Βουλγαρία**), SEMPER (**ΠΓΔΜ**), Direct Association (**Ρουμανία**).

- Στην Ευρώπη περίπου 160.000 μαθητές απουσιάζουν από το σχολείο καθημερινά εξαιτίας περιστατικών εκφοβισμού.
- Το πρόγραμμα Pr.E.P.E.I. προσφέρει μία σειρά δράσεων ενημέρωσης, πρόληψης και ευαισθητοποίησης μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών σχετικά με το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας- εκφοβισμού μέσα από δραστηριότητες που εφαρμόζονται στη σχολική τάξη.
- Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα περιλαμβάνει:
 - Δημιουργία βίντεο στα οποία παρουσιάζεται μια ιστορία εκφοβισμού με πρωταγωνιστές ήρωες του Καραγκιόζη.
 - Δημιουργία ενός video game με πρωταγωνιστές τους ήρωες του Καραγκιόζη, με διαφορετικέςπίστες και βαθμό δυσκολίας για την ενημέρωση, κατανόηση και την εξοικείωση με τα Δικαιώματα των Παιδιών.
 - Επιμόρφωση εκπαιδευτικών σχετικά με το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας καθώς και αποτελεσματικές πρακτικές διαχείρισης περιστατικών μέσα από τη χρήση του εργαλείου

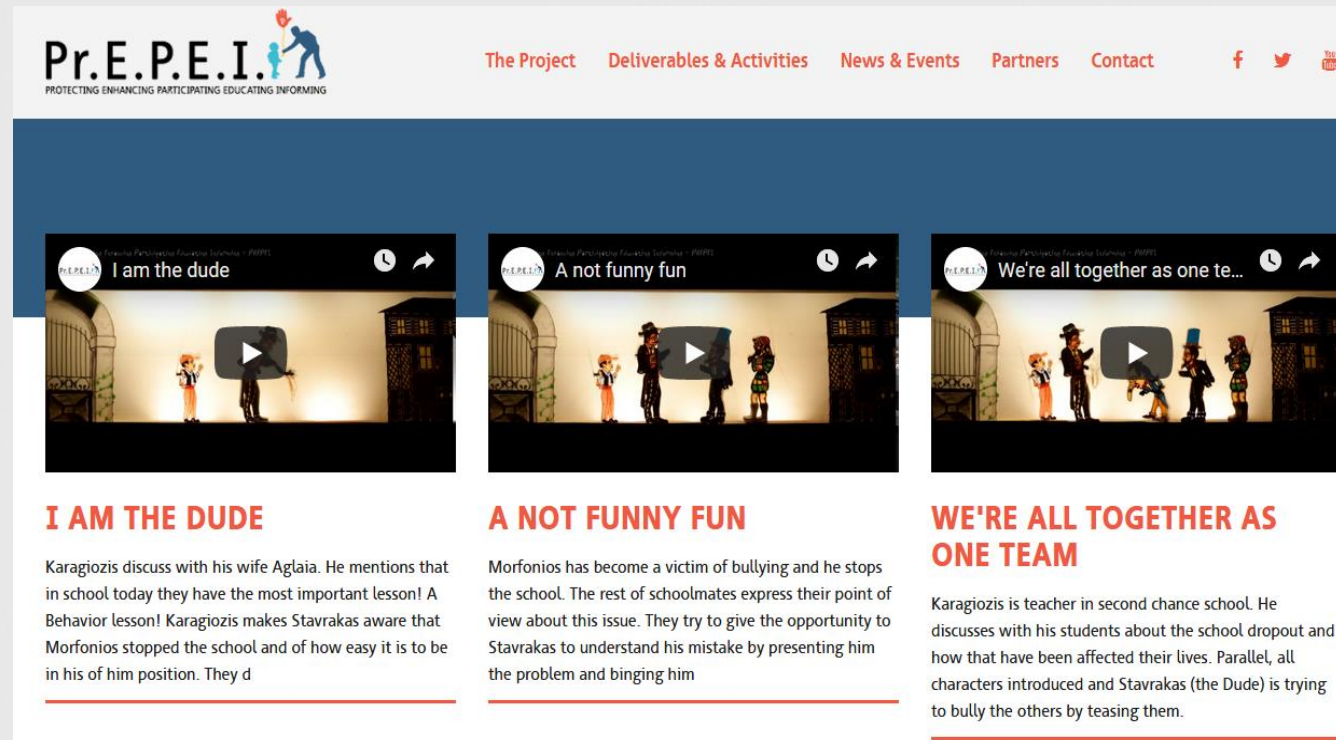
Χρήσιμα links:

Twitter: <https://twitter.com/PrEPEIproject>

Facebook: <https://www.facebook.com/prepei/>

Youtube: <https://www.youtube.com/channel/UC-BHWQsg45K7iB7E9wRNFag/featured>

Ιστοσελίδα προγράμματος: <http://www.prepei.eu>

The screenshot shows the Pr.E.P.E.I. website. At the top is the logo and navigation menu: The Project, Deliverables & Activities, News & Events, Partners, Contact, and social media icons. Below the navigation are three video thumbnails. Each thumbnail has a title, a play button, and a description below it.

I AM THE DUDE	A NOT FUNNY FUN	WE'RE ALL TOGETHER AS ONE TEAM
Karagiozis discuss with his wife Aglaia. He mentions that in school today they have the most important lesson! A Behavior lesson! Karagiozis makes Stavrakas aware that Morfonios stopped the school and of how easy it is to be in his of him position. They d	Morfonios has become a victim of bullying and he stops the school. The rest of schoolmates express their point of view about this issue. They try to give the opportunity to Stavrakas to understand his mistake by presenting him the problem and binging him	Karagiozis is teacher in second chance school. He discusses with his students about the school dropout and how that have been affected their lives. Parallel, all characters introduced and Stavrakas (the Dude) is trying to bully the others by teasing them.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

Τμήμα Πρόληψης και Ευαισθητοποίησης
Παιδιών, Γονέων και Εκπαιδευτικών

Τηλ.: 2107609550

Mail: school@hamogelo.gr

